

ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ОЦІННИХ ПОНЯТЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Костенко О.І., аспірант

Запорізький національний університет

У статті з'ясовується сутність оцінних понять, аналізуються оцінні поняття в адміністративному законодавстві та визначаються шляхи оптимізації їх тлумачення.

Ключові слова: адміністративне законодавство, оптимізація, оцінні поняття, проблема, тлумачення.

Костенко Е.И. ПРОБЛЕМЫ ТОЛКОВАНИЯ ОЦЕНОЧНЫХ ПОНЯТИЙ В АДМИНИСТРАТИВНОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ УКРАИНЫ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье выясняется сущность оценочных понятий, анализируются оценочные понятия в административном законодательстве и определяются пути оптимизации их толкования.

Ключевые слова: административное законодательство, оптимизация, оценочные понятия, проблема, толкование.

Kostenko O.I. PROBLEMS OF INTERPRETATION OF EVALUATION CONCEPTS IN ADMINISTRATIVE LEGISLATION OF UKRAINE / Zaporizhzhya national university, Ukraine

Essence of evaluation concepts turns out in the article, evaluation concepts are analysed in an administrative legislation and the ways of optimization of their interpretation are determined.

Key words: administrative legislation, optimization, evaluation concepts, problem, interpretation.

Суттєвою проблемою тлумачення адміністративного законодавства є інтерпретація так званих оцінних понять в адміністративному праві. У цій проблемі цілком виправдано можна виокремити кілька аспектів, які, власне, і вирізняються саме виходячи з особливостей суб'єктного складу тлумачення та специфіки адміністративно-правових норм та адміністративного законодавства в цілому. Однак перед тим, як перейти до безпосереднього дослідження вказаного питання, варто зупинити увагу на сутності оцінних понять у праві загалом та в адміністративному зокрема.

Отже, метою статті є з'ясування сутності оцінних понять, аналіз оцінних понять в адміністративному законодавстві та шляхів оптимізації їх тлумачення.

Загальнотеоретичні проблеми оцінних понять досліджували Т.В. Кашаніна, М.В. Салтевський, В.О. Жерьобкін, В.М. Косович та інші. Ґрунтовним є дослідження російських вчених-юристів (наприклад, праці Д.М. Левіної, О.Є. Фетісова та інших). Певну зацікавленість оцінні поняття викликали і в галузевих фахівців. Оцінні поняття в трудовому праві досліджували М.Й. Бару, С.М. Черноус, О.В. Лавріненко, Є.І. Астрахан, О.А. Степанова та інші, у виборчому праві – А.В. Миронов, у кримінальному праві – М.І. Панов, О.В. Кобзева, В.М. Кудрявцев, В.В. Питецький, Р.С. Джинджолія, та інші, кримінальному процесі – О.В. Капліна, В.І. Зажицький, Т.О. Соловійова, С.С. Безруков, І.А. Тітко та інші, в арбітражному, цивільному процесі – Р.О. Опалев та інші, в адміністративно-деліктному законодавстві – Т.О. Коломоєць та В.А. Біленко. При цьому, як слушно зауважує І.А. Тітко, в юридичній науці не вироблено єдиного підходу до назви цього феномена. Зокрема, М.Й. Бару, О.В. Капліна, Р.О. Опалев, М.І. Панов, М.В. Салтевський, І.А. Тітко та інші використовують термін «оцінні поняття» [1, 7; 2; 3; 4], В.М. Кудрявцев, Є.В. Кобзева віддають перевагу назві «оцінні ознаки» [5, 115; 6], найменуванням «оцінні терміни» оперують А.С. Піголкін [7, 75] та О.Ф. Черданцев, хоча останній використовує і словосполучення «оцінні вирази» [8, 169]. С.Д. Шапченко підкреслює, що оцінні ознаки є особливим різновидом оцінних понять права [9, 4]. У свою чергу, Р.С. Джинджолія використовує терміни «оцінні поняття», «оцінні ознаки», а також оцінні категорії [10, 17]. Деякі автори пропонують називати їх «ситуаційними» [11 9; 12, 75; 13 337, 351]. Більш того, В.О. Жерьобкін висловив думку, згідно з якою назву «ситуаційні терміни» слід визнати більш вдалою [1, 7; 14, 30]. Як зазначає І.А. Тітко, і з ним варто погодитись, відсутня єдина позиція й у вирішенні більше повнозначного, аніж юридичного, питання з приводу аналога в українській мові російського терміна «оценочное понятие» [1, 8]. В юридичній літературі автори, окрім терміна «оцінні поняття», використовують – «оціночні поняття» (Т.О. Коломоєць та В.А. Біленко [15], В.Т. Маляренко [16] та Ю.М. Грошевий [17], В.М. Косович [18] та О.В. Лавріненко [19], К. Лановенко [20] та І. Турчин-Кукаріна [21]), «оцінювальне поняття» (В.Т. Нор [22]), а деякі автори – «оцінкове поняття» [1, 8; 23, 164].

Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови можливим є вживання як терміна «оцінне», так і терміна «оціночне» – значення їх є ідентичним [24, 871]. Саме тому деякі вчені-юристи застосовують у своїх роботах одночасно ці два терміни [25, 197; 198], хоча в окремих джерелах наголошується, що правильним є саме вживання терміна «оцінне», оскільки варіант «оціночне» є калькою з російськомовного аналога і не відповідає правилам мовотворення української мови [1, 8]. Лише один варіант перекладу («оцінне») зустрічається і в доволі авторитетних російсько-українських словниках [1 8; 26, 348]. Отже, погоджуючись із І.А. Тітко, вважаємо за правильне використовувати саме термін «оцінне поняття».

Структурна складність оцінних понять в адміністративному законодавстві, їх багатоаспектність дає підстави для виділення їх ознак. Зокрема, можна виділити правові та неюридичні ознаки:

До правових належать:

- поняття остаточно не визначене законодавцем чи іншим органом публічного адміністрування;
- уточнюється і конкретизується в процесі правозастосовної практики;
- передбачає правозастосовний та/або адміністративний розсуд;
- несе нормативне навантаження;
- дає можливість здійснити піднормативне (термін запозичений в І.А. Тітко [1, 11]) регулювання з урахуванням специфіки окремої конкретної адміністративної справи чи іншої ситуації.

Серед неюридичних ознак можна виокремити такі:

- логічні (відкрита структура змісту поняття та невизначеність обсягу);
- конкретизація в кожному окремому випадку;
- гносеологічні (невизначеність фактів, які закріплені в таких поняттях);
- лінгвістичні (позначення за допомогою слів або словосполучень, що в переважній більшості є загальноновживаними термінами) тощо.

Варто зазначити, що в юриспруденції продовжується дискусія і щодо змістовного наповнення дефініції «оцінні поняття». Детально не зупиняючись на існуючих в юридичній науці поглядах з цього приводу, зазначимо, що оцінні поняття в адміністративному законодавстві – це закріплене в нормі адміністративного права, яка має вираз відповідної статті окремого нормативно-правового акта, поняття, зміст якого не містить чітко визначеного, завершеного комплексу ознак, що зумовлює його конкретизацію в кожному окремому індивідуально визначеному випадку за правозастосовним та/або адміністративним розсудом відповідного суб'єкта правозастосування.

Адміністративне законодавство, враховуючи його мозаїчність та розмаїття, містить численну кількість понять, які мають вільний характер тлумачення. Зокрема, в матеріальному адміністративному праві на прикладі окремих нормативно-правових актів, можна виділити наступні: «консультативно-дорадчі функції», «шанобливо», «висока культура спілкування», «забезпечення ефективної роботи», «творчість у роботі», «справедливе і шанобливе ставлення», «належні для високопродуктивної роботи умови праці», «вчинок державного службовця, який порочить його як державного службовця або дискредитує державний орган, у якому він працює», «неповна службова відповідність», «ділові якості особи», «виняткові випадки», «державні службовці, які досягли найкращих результатів у роботі, виявляють ініціативність», «принципова незгода», «етичні перешкоди», «достатні матеріальні умови для незалежного виконання службових обов'язків», «особливі трудові заслуги» та інші (ст.ст.2,5, 10, 11, 14, 19, 23, 27, 31, 33 Закону України від 16 грудня 1993 року «Про державну службу»), певні неоднозначні та нечіткі поняття та ознаки в назвах органів центральної виконавчої влади містяться й в Указі Президента України від 09 грудня 2010 року «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»: «інфраструктура», «агентство», «енергоефективність», «з питань кіно», «управління зоною відчуження», «з питань праці» тощо (зміст та сутність зазначених термінів та назв державних органів або ж не зафіксовані чинним законодавством,

або дають підстави для довільного тлумачення завдань та функцій відповідних органів), і це далеко не повний перелік нормативних актів у цій сфері та оцінних понять у них.

Крім того, не втрачають своєї актуальності, незважаючи на їх скасування Законом України від 21 грудня 2010 року «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України щодо запобігання та протидії корупції», й положення антикорупційного законодавства зразка 2009-2010 років прийняття. Важливість їх дослідження продиктована необхідністю уникнення в майбутньому тих помилок, які були допущені законодавцем під час розробки та прийняття вказаного пакету законів. Одною із найбільш суттєвих проблем зазначеного антикорупційного законодавства є наявність значної кількості оцінних понять, на що ще під час громадського обговорення проекту Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» та до набрання ним чинності вказували як вчені-юристи, так і юристи-практики. У поле зору критики потрапили, і цілком виправдано, такі категорії, як: «конфлікт інтересів», «близькі особи», «неправомірна вигода» (ст.1), «неправомірно сприяти», «неправомірно надавати перевагу» (ст.4), «подарунок», «загально визнане уявлення про гостинність» (ст.5), «норми, що можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень» (ст.13), «прозорість інформації у приватній сфері» (ст.14) тощо.

Процесуальна складова адміністративного законодавства теж насичена оцінними категоріями. Як слушно зазначають Т.О. Коломоець та В.А. Біленко, узагальнений аналіз положень чинного КпАП України дозволяє в деліктній складовій адміністративного законодавства вести мову про наявність достатньо значної кількості понять, які мають певний вільний характер тлумачення. Зокрема, серед останніх можна виділити «причини та умови, що сприяють вчиненню проступків» (ст.6), «шкідливі наслідки» (ст.11), «суспільні шкідливі посягання» (ст.19), «хворобливий стан» (ст.20), «доцільно» (ст.21), «малозначності вчиненого» (ст.22), «в дусі додержання законів» (ст.23), «при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин», «під впливом сильного душевного хвилювання» (ст.34), «напіввільні умови» (ст.88¹), «жорстоке поводження» (ст.89), «інша шкода» (ст.99), «грубе порушення» (ст.108), «інший обман» (ст.155²), «нецензурна лайка», «громадські місця», «образливе чіпляння», «спокій громадян» (ст.173), «п'яний вигляд» (ст.178), «злісна непокора» (ст.185⁹), «неправомірна вигода» (ст.212²¹), «своїм внутрішнім переконанням», «правосвідомістю» (ст.252), «в можливо короткий строк» (ст.259), «у виняткових випадках», «з особливою потребою» (ст.263), «у невідкладних випадках» (ст.264) тощо. Більшість із них, як зазначають вчені-адміністративісти, запозичені розробниками проекту Кодексу про адміністративні проступки України, а, отже, і надалі будуть використовуватися в правозастосуванні у відповідній сфері відносин [15, 81].

У свою чергу, Закон України від 02 жовтня 1996 року «Про звернення громадян» фіксує такі чітко не визначені поняття, як: «інша інформація», «особи, які мають відношення до вирішення справи», «інші документи, необхідні для розгляду скарги», «причини та умови, які сприяли порушенням», «причин, що породжують подання заяв чи скарг», «обґрунтована письмова вимога», «обґрунтовані витрати», «завідомо неправдиві відомості» тощо (ст.ст.10, 16, 19, 20, 25, 27 Закону). Доцільним буде розглянути й перспективне законодавство в цій складовій адміністративного процесу, а саме проект Адміністративно-процедурного кодексу України № 2789 від 18 липня 2008 року, розроблений робочою групою Кабінету Міністрів України. Цей кодифікований акт містить наступні оцінні поняття: «адміністративна послуга» (оскільки в нормативному визначенні цього поняття, яке міститься в ст.2 проекту, не встановлено вичерпного переліку різновидів таких послуг – «...отримання дозволу (ліцензії), сертифіката, посвідчення, інших документів, реєстрації тощо») (ст.2), «добросовісно» (ст.13), «закони логіки», «здоровий глузд», «загальноприйняті норми моралі» (ст.14), «баланс між цілями та завданнями» (ст.15), «розумний строк» (ст.17), «найменші витрати часу та коштів» (ст.18), «інші права», «інші докази, необхідні для здійснення адміністративного провадження» (ст.24), «зручний спосіб звернення до адміністративного органу» (ст.26), ціла термінологічна оцінна конструкція міститься в ст.28 проекту – «особиста, пряма чи опосередкована (непряма) заінтересованість у результатах розгляду та/або вирішення адміністративної справи або наявність інших обставин, які викликають або можуть викликати сумнів у неупередженості адміністративного органу» (ст.28), «належність та допустимість доказів» (ст.43), «інші компенсаційні витрати учасників адміністративного провадження» (ст.47), «невиправдані витрати часу та інших ресурсів», «обґрунтоване рішення» (ст.50), «строк, достатній для усунення недоліків» (ст.59), «інформація персонального характеру» (ст.65), «якнайшвидше

інформування заявника про отримані зауваження на заяву» (ст.69), «широкий громадський інтерес» (ст.72), «інші підготовчі дії» (ст.75), «очевидно безпідставне прохання» (ст.78), «інший спосіб оформлення адміністративного акта» (ст.84), «велика кількість адміністративних актів однакового виду», «певна стандартизована форма» (ст.85), «стилістична описка» (ст.86), «особливо значні вади», «розумне оцінюванні усіх обставин» (ст.92), «істотність причин» (ст.94), «законний інтерес особи щодо збереження адміністративним актом чинності», «публічні інтереси», «додаткові обов'язки, пов'язані з адміністративним актом» (ст.96), «нові істотні докази в адміністративній справі» (ст.97), «бездіяльність адміністративного органу» (ст.100), «мінімальні збитки зобов'язаної особи та суспільства» (ст.115), «безпосередній примус» (ст.119) та інші оцінні поняття, перелік яких є досить широким.

Кодекс адміністративного судочинства України також містить численну кількість згаданих понять. Так, до оцінних понять в адміністративному судочинстві варто відносити «інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості судді» (ст.27), «перебуває в службовій або в іншій залежності, від осіб, які беруть участь у справі» (ст.29), «інші відомості, встановлені цим Кодексом» (ст.42, 46), «користуватися іншими правами, наданими їм цим Кодексом» (ст.49), «в інших випадках, встановлених законом» (ст.50), «виконує інші доручення головуючого» (ст.63), одразу кілька оцінних понять можна назвати в нормах, що визначають правовий статус свідка: «як свідок в адміністративній справі може бути викликана судом кожна особа, якій можуть бути відомі обставини, що належить з'ясувати у справі» (ст.65), «необхідні знання» (ст.66), «спеціальні знаннями та навички застосування технічних засобів» (ст.67), «належність та допустимість доказів» (ст.70), «всебічне, повне та об'єктивне дослідження» (ст.86), «вчинення інших дій, необхідних для розгляду справи» (ст.87), «коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів» (ст.99), «інші підстави для повернення позовної заяви, залишення її без розгляду або відмови у відкритті провадження в адміністративній справі» (ст.107), «очевидна небезпека заподіяння шкоди» (ст.117), «розумний строк розгляду справи» (ст.122) (це поняття все ж таки варто розглядати як оціночне, навіть незважаючи на те, що його зміст розкривається у п.11 ст.3 КАС України), «обґрунтованість ненадання доказів до суду першої інстанції», «необґрунтованість відхилення доказів судом першої інстанції» (ст.195) та багато інших. Загалом адміністративне судочинство, як і будь-який інший юрисдикційний процес (цивільний, господарський, кримінальний), є особливою сферою правової діяльності, в якій правозастосовувач надає оцінку доказам у справі, у тому числі й тлумачить положення оспорюваного адміністративного акта, як окремого джерела адміністративного законодавства, на власний розсуд, оскільки це впливає з юридичного постулату, закріпленого у ст.86 КАС України, відповідно до якого, суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні. Отже, перманентного значення проблема тлумачення оцінних понять в адміністративному праві отримує саме під час розуміння та роз'яснення окремих норм (як матеріальних, так і процесуальних) уповноваженим органом (особою) в рамках тої чи іншої складової адміністративно-юрисдикційного процесу – адміністративно-деліктної, дисциплінарного провадження, адміністративного оскарження, адміністративного судочинства. Крім того, у контексті вищезазначеного, виходячи із специфіки адміністративного законодавства, яке визначає засади публічного адміністрування, варто знову ж таки нагадати й про адміністративний розсуд відповідного органу або особи при прийнятті і певного рішення.

Варто погодитись із І.А. Тітко, що специфікою оцінних понять є те, що в процесі тлумачення вони не набувають ознак формально-визначеного поняття [1, 76]. Досить показовими в цьому плані є прийоми, які використовуються вищими судовими інституціями під час узагальнення судової практики в цій сфері, наприклад, Вищим адміністративним судом тощо:

- 1) встановлення орієнтиру шляхом перерахування явищ, предметів, заміненіх оцінним поняттям, яке завершується словами «та інші», «і т.д.», «тощо» (приблизний перелік) і дозволяє в будь-який момент доповнити і розширити його (зокрема, Вищий адміністративний суд України у Рекомендаціях президії від 23 серпня 2007 року № 07.2 – 10/1 «Про деякі питання практики розгляду справ, пов'язаних з перерахунком пенсій деяким категоріям осіб публічної служби та науковим (науково-педагогічним) працівникам», роз'яснюючи, яка саме матеріальна допомога не включається до заробітку, зазначає, що, «оскільки матеріальна допомога (на оздоровлення, для вирішення

соціально-побутових питань тощо) є одноразовою виплатою і не зазначена в переліку складових заробітної плати, передбачених ч.2 ст.33 Закону України «Про державну службу», то вона не включається до заробітку [27];

- 2) використання слів «наприклад», «приміром», «а саме» (так, в Інформаційному листі від 24 грудня 2010 року № 1844/11/13-10 Вищого адміністративного суду України щодо питань, пов'язаних з оскарженням дій податкових органів про призначення позапланових перевірок платників податків та наказів про проведення таких перевірок зазначається, що в разі очевидної наявності ознак протиправності наказу про призначення позапланової перевірки, адміністративні суди не позбавлені на підставі ч.4 ст.117 КАС України права вжити заходів забезпечення позову у вигляді заборони вчиняти певні дії, а саме заборонити до вирішення спору по суті проведення відповідної перевірки [28]);
- 3) формулювання визначення з використанням абстрактних суджень, яким також притаманний абстрактний момент (наприклад, у Постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України від 06 березня 2008 року № 2 «Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ» роз'яснюючи положення ч.3 ст.143 КАС України щодо права вимоги особи виключити доказ, який на її думку є фальшивим, Пленум вказує, що висновок про фальшивість документа особа може зробити, якщо ознаки фальшування (підробки) видно неозброєним оком або така фальшивість переконливо підтверджена іншими доказами у справі [29].

Підтримуючи думку І.А. Тітка, слід підкреслити, що тлумачення оцінних понять не перетворює і не повинно перетворювати їх на, власне, нові правові норми уточнюючого характеру. Якщо таке має місце (а це можливо лише при офіційному нормативному тлумаченні), то йдеться вже не про інтерпретацію, а про правотворчість, яка змінює закон, оскільки змінюються якісні характеристики самого поняття, а відповідно змінюється і сам порядок правового регулювання – можливість розсуду замінюється формальною визначеністю. Наслідком же інтерпретації повинно бути встановлення лише певних стандартів оцінного поняття, що полегшить його розуміння та застосування на практиці, проте саме поняття має залишатись оцінним і не набувати ознак чіткої визначеності [1, 77].

Підбиваючи підсумок, варто наголосити, що серед можливих шляхів оптимізації тлумачення оцінних понять, які містяться в адміністративному законодавстві, варто запропонувати, як варіант, вироблення критеріїв оптимального співвідношення формального й оцінного аспектів в адміністративному законодавстві, адже необґрунтовано формалізований, так само як і перенасичений оцінними поняттями, нормативний, і особливо індивідуальний, акт втрачає свою ефективність та спотворює реальні механізми його застосування, які закладені в ньому. Крім того, задача вирішення цих проблемних питань полягає в широкому використанні різноманітних способів нормативного врегулювання застосування оцінних понять.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тітко І.А. Оцінні поняття у кримінально-процесуальному праві України: [монографія] / І.А. Тітко. – Харків: Право. 2010. – 345 с.
2. Бару М.И. Оценочные понятия в трудовом законодательстве / М.И. Бару// Советское государство и право. – 1970. – № 7. – С. 104–108.
3. Капліна О. Оцінні поняття в кримінальному судочинстві / О. Капліна // Вісник академії правових наук України. – 2004. – № 2. – С. 160–167.
4. Кашанина Т.В. Оценочные понятия в советском праве / Т.В. Кашанина // Известия ВУЗов. Правоведение. – 1976. – № 1. – С. 25–31.
5. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений / В.Н. Кудрявцев. – [2-е изд.]. – М.: Юристъ, 2004. – 304 с.
6. Кобзева Е.В. Теория оценочных признаков в уголовном законе / Е.В. Кобзева. – М.: Юрлитинформ, 2009. – 264 с.

7. Пиголкин А.С. Язык закона / А.С. Пиголкин. – М.: Юридическая литература.. 1990. – 190 с.
8. Черданцев А.Ф. Вопросы толкования советского права: [учебное пособие] / А.Ф. Черданцев. – Свердловск: Свердловский юридический институт, 1972. – 193 с.
9. Шапченко С.Д. Оценочные признаки в составах конкретных преступлений: автореф. дисс. на соискание научн. степени канд юрид. наук: спец. 12.00.08 / С.Д. Шапченко. – К., 1988. – 24 с.
10. Джинждолия Р.С. Оценочные признаки составов преступлений против личности / Р.С. Джинждолия // Уголовное право. – 2005. – № 1. – С. 16–17.
11. Игнатенко В.В. Оценочные понятия в законодательстве об административной ответственности : автореф. дисс. на соискание научн. степени канд юрид. наук: спец. 12.00.07 / В.В. Игнатенко . – Свердловск, 1989. – 18 с.
12. Комиссаров К.И. Правоприменительная деятельность суда в гражданском процессе / К.И. Комиссаров // Советское государство и право. – 1971. – № 3. – С. 74–75.
13. Папкова О.А. Усмотрение суда / О.А. Папкова. – М.: Статут, 2005. – 413 с.
14. Жеребкин В.Е. Оценочные понятия в праве (текст лекции) / В.Е. Жеребкин. – Харьков: Харк. юрид. ин-т, 1976. – 16 с.
15. Коломоець Т.О. Оціночні поняття в адміністративно-деліктному праві України: деякі аспекти їх функціонального призначення / Т.О. Коломоець, В.А. Біленко // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2010. – № 4. – С. 81–85.
16. Маляренко В.Т. Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: теорія. Історія і практика: [монографія] / В.Т. Маляренко. – К.: Ін Юре, 2004. – 544 с.
17. Грошевой Ю.М. Проблемы підвищення ефективності застосування норм кримінально-процесуального права / Ю.М. Грошевий // Університет наук. зап. – Хмельницький, 2008. – № 3. – С. 276–281.
18. Косович В.М. Оціночні поняття як джерело і форма права / В.М. Косович // Вісник Львівського університету. – 2004. – Вип. 40. – С. 50–59.
19. Лавріненко О.В. Оціночні поняття у системі спеціального законодавства України про працю: їх зміст, значення і проблеми тлумачення у судовій практиці / О.В. Лавріненко // Економіка, фінанси, право. – 2005. – № 9. – С. 25–30.
20. Лановенко К. Суб'єктивний момент при застосуванні оціночних понять у кримінальному законодавстві / К. Лановенко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 9 (117). – С. 152–155.
21. Турчин-Кукаріна І. Генезис оціночних понять права в контексті цивільного судочинства / І. Турчин-Кукаріна // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 10 (118). – С. 94–98.
22. Нор В.Т. Публічність і диспозитивність у кримінальному процесі України: суть, пріоритети, взаємодія, сфера дії / В.Т. Нор // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали ІХ Регіональної науково-практичної конференції, м. Львів, 13-14 лютого 2003 року. – Л., 2003. – С. 533–536.
23. Резанов С.А. Оціночні поняття як нормативне закріплення адміністративного розсуду / С.А. Резанов // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – Харків, 2004. – Вип. 28. – С. 163–169.
24. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голова ред. В.Т. Бусел]. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
25. Дроздов О.М. Джерела кримінально-процесуального права України: [монографія] / О.М. Дроздов. – Х.: Видавництво ФО-П Вапнярчук Н.М., 2008. – 208 с.

26. Російсько-український словник / [голов. ред. М.Я. Калинович]. – К.: Видавництво АН УРСР, 1961 – 804 с.
27. Про деякі питання практики розгляду справ, пов'язаних з перерахунком пенсій деяким категоріям осіб публічної служби та науковим (науково-педагогічним) працівникам: Рекомендації президії Вищого адміністративного суду України від 23 серпня 2007 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vasu.gov.ua/ua/generalization_court_practice.html?_m=publications&_t=rec&id=1548
28. Інформаційний лист Вищого адміністративного суду України від 24 грудня 2010 року № 1844/11/13-10 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vasu.gov.ua/ua/generalization_court_practice.html?_m=publications&_t=rec&id=1686
29. Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ: Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 06 березня 2008 року № 2 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0002760-08>

УДК 342: 95

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СВІДКА ЯК УЧАСНИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Олефіренко Н.А., здобувач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті визначені особливості правового статусу свідка як учасника адміністративно-деліктного провадження, з урахуванням дослідження його прав, обов'язків, гарантій та відповідальності та окреслені напрямки його удосконалення.

Ключові слова: провадження, правовий статус, свідки, права, обов'язки, гарантії, відповідальність.

Олефиренко Н.А. ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО СТАТУСА СВИДЕТЕЛЯ КАК УЧАСТНИКА АДМИНИСТРАТИВНО-ДЕЛИКТНОГО ПРОИЗВОДСТВА / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

В статье определена особенность правового статуса свидетеля как участника административно-деликтного производства, с учетом исследования его прав, обязанностей, гарантий и ответственности, и очерчены направления его усовершенствования.

Ключевые слова: производство, правовой статус, свидетели, права, обязанности, гарантии, ответственность.

Olefrenko N.A. ESPECIALLY OF THE LEGAL STATUS OF THE WITNESS AS MEMBER OF ADMINISTRATIVE TORT PRODUCTION / Dnepropetrovsk state university of internal affairs, Ukraine

In the article certain feature of right status of witness as a participant of administrative-delict production, taking into account research of his rights, duties, guarantees of both responsibility and delineated direction of his improvement.

Key words: production, legal status, witnesses, rights, duties, guarantees, responsibility.

Серед учасників, які сприяють розгляду та вирішенню справи про адміністративне правопорушення, важливе місце займають свідки. Під час порушення провадження та розгляду справи свідок залучається з метою отримання від нього інформації, що має значення для об'єктивного з'ясування всіх обставин справи. Від якості та повноти інформації, наданої органу адміністративно-деліктної юрисдикції свідком, багато в чому залежить обґрунтованість рішення, що приймаються юрисдикційним органом по справі. На думку відомого російського захисника А.Ф. Коні, інформація, отримана від свідків, є досить важливою. Він відзначав, що особлива увага при з'ясуванні обставин справи звертається на чистоту головного джерела з